



NÁLEZNE

Praha 25. listopadu 2014

Stanovisko Ministerstva vnitra ve věci ztrát a nálezů

Otázka právních vztahů vyplývajících z nálezů věci je upravena zejména zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „ObčZ“). Ustanovení § 1052 odst. 1, 2 ObčZ stanovují následující: „odst. 1.) Ztracenou věc vrátí nálezce tomu, kdo ji ztratil, nebo vlastníkově proti úhradě nutných nákladů a nálezného. odst. 2.) Nelze-li z okolností poznat, komu má být věc vrácena, a nepovažuje-li se věc za opuštěnou, oznámí nálezce bez zbytečného odkladu nález obci, na jejímž území byla nalezena, zpravidla do tří dnů; byla-li však věc nalezena ve veřejné budově nebo ve veřejném dopravním prostředku, odevzdá nálezce nález provozovateli těchto zařízení, který se zachová podle jiných právních předpisů, a není-li jich, postupuje, jako by byl nálezcem.“

Ze znění těchto ustanovení dovozujeme povinnost nálezce vrátit nalezenou věc vlastníkově a povinnost oznámit nález obci, není-li patrné, komu má být věc vrácena a nejedná-li se o věc opuštěnou. Svým povinnostem nálezce dostojí i v případě, že věc odevzdá obecní policii, která je dle ustanovení § 1 odst. 1 zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii (dále jen „ZOP“) orgánem obce.

Stran povinnosti obce zjišťovat vůli nálezce ohledně jeho úmyslu nalezenou věc u sebe uschovat, užívat, nabýt po uplynutí zákonné lhůty či požadovat nálezné platí, že tyto otázky jsou upraveny v příslušných ustanoveních ObčZ, případně vyplývají z obecných zásad občanského práva.

1. Stran vůle nálezce požadovat nálezné je nutno odkázat na znění ustanovení § 1056 odst. 1, 2 ObčZ, které uvádí následující: „odst. 1.) Nálezné náleží nálezci i tehdy, když lze vlastníka zřejmě poznat ze znamení na věci, nebo z jiných okolností. odst. 2.) Nálezné činí desetinu ceny nálezu. Má-li však ztracená věc hodnotu jen pro toho, kdo ji ztratil, nebo pro jejího vlastníka, náleží nálezci nálezné podle slušného uvážení“. Ze znění tohoto ustanovení dovozujeme, že ObčZ počítá s tím, že **nálezné nálezci náleží bez dalšího**. Nálezce tedy nemusí projeviti vůli požadovat nálezné, protože **ObčZ takovou vůli presumuje**.

2. Stran vůle nálezce věc u sebe uschovat je nutné odkázat na znění § 1054 odst. 1 ObčZ, který uvádí, že: „Obec rozhodne, jak bude nalezená věc uschována. Souhlasí-li s tím nálezce či jiná osoba a je-li to vhodné, může obec rozhodnout, že



věc bude uschována u této osoby. Věci značné hodnoty, zejména peníze o vyšší částce, obec odevzdá zpravidla do soudní úschovy nebo je uloží jiným vhodným způsobem.“

Ze znění tohoto ustanovení je zřejmé, že **k uschování věci u nálezce je nutný jeho souhlas.** Má-li tedy obec z nejrůznějších důvodů zájem na tom, aby byla věc uschována u nálezce, musí k tomu získat jeho souhlas.

3. Stran vůle nálezce nalezenou věc po uplynutí zákonných lhůt užívat a nabýt do vlastnictví je nutné odkázat na ustanovení § 1057 odst. 1, 3 ObčZ, která uvádějí následující: „*odst. 1.) Nepřihlásí-li se nikdo o věc do jednoho roku od vyhlášení nálezu, může nálezce, obec nebo jiná osoba, které byla věc svěřena, nakládat s věcí jako poctivý držitel. Spočívá-li však nález v penězích, mohou je tyto osoby jen užívat; to platí i o výtěžku za věc strženém. odst. 3.) Uplynou-li tři roky od vyhlášení nálezu, nabude nálezce, obec nebo jiná osoba, které byla věc svěřena, vlastnické právo k věci nebo k výtěžku za ni strženému.“*

Ze znění tohoto ustanovení dovozujeme, že **nepřihlásí-li se nikdo o nalezenou věc do jednoho roku od vyhlášení nálezu, může s ní jako poctivý držitel nakládat osoba, již byla nalezená věc svěřena.** Máme za to, že **stejně jako u požadavku nálezného se presumuje vůle nálezce věc užívat a nabýt.** Obec tedy tuto vůli zjišťovat nemusí, může však zjišťovat, jestli nálezce nemá zájem se těchto práv vzdát, tato práva by pak přešla na obec. Tento závěr podporuje i znění § 1060 ObčZ, které uvádí že, „*Prohlásí-li nálezce obci, že nalezenou věc nabýt nechce, přechází jeho právo věc nebo výtěžek za ni stržený užívat a nabýt na obec, na jejímž území byla nalezena. Nabytím vlastnického práva vzniká obci povinnost zaplatit nálezci nálezný.“*

S odkazem na výše uvedené platí, že s ohledem na soukromoprávní povahu vztahů týkajících se ztrát a nálezů, **obce nemají stanovenou povinnost výše zmiňované skutečnosti zjišťovat.** Vzhledem k dalšímu nakládání s nalezenou věcí však **Ministerstvo vnitra tyto informace zjišťovat doporučuje.** Vzhledem k tomu, že tato povinnost není stanovena zákonem, nemůže dojít k její „přenesení“ na obecní policii. S odkazem na výše uvedené však **lze doporučit, aby předmětné informace zjišťovala i obecní policie** jako orgán obce. Ač tedy obecní policie nemá stanovenou povinnost zjišťovat vůli nálezce stran výše uvedených otázek, je v zájmu obce, aby všechny její orgány působily vedle sebe a pomáhaly plnit úkoly obce.

4. K otázce dalšího nakládání s nalezenou věcí uschovanou u obce v případě nečinnosti, resp. nemožnosti kontaktovat nálezce je nutné vycházet ze znění ustanovení ObčZ a lze odkázat i na zásadu *vigilantibus iura scripta sunt*. Ministerstvo vnitra má za to, že **v případě nečinnosti nálezce nelze usuzovat na jeho vůli**



nakládat s věcí jako poctivý držitel nebo k ní nabýt vlastnické právo. V takovém případě může obec s nalezenou věcí **po uplynutí jednoho roku** od vyhlášení nálezů **nakládat jako poctivý držitel** v souladu s ustanovením § 1057 odst. 1 ObčZ, které uvádí, že: „*Nepřihlásí-li se nikdo o věc do jednoho roku od vyhlášení nálezů, může nálezce, obec nebo jiná osoba, které byla věc svěřena, nakládat s věcí jako poctivý držitel. Spočívá-li však nález v penězích, mohou je tyto osoby jen užívat; to platí i o výtěžku za věc strženém.*“

Obec následně nabude **vlastnické právo** k nalezené věci **po uplynutí tří let** od vyhlášení nálezů v souladu s ustanovením § 1057 odst. 3 ObčZ, které uvádí, že: „*Uplynou-li tři roky od vyhlášení nálezů, nabude nálezce, obec nebo jiná osoba, které byla věc svěřena, vlastnické právo k věci nebo k výtěžku za ni strženému.*“

Obcím lze **doporučit**, aby **nálezce** při odevzdání věci o jeho právech **poučily**, nebo se po uplynutí jednoho roku **pokusily nálezce kontaktovat**, lze-li po nich takový postup rozumně požadovat, zejména s ohledem na hodnotu nálezů.

5. Stran nároku nálezce **na nálezný platí**, že nabytím vlastnického práva k nalezené věci vzniká obci v souladu s ustanovením § 1060 ObčZ povinnost zaplatit nálezci nálezný.

Povinnost vyplatit nálezný se v souladu s ustanovením § 629 odst. 1 ObčZ **promlčí ve lhůtě tří let** ode dne, kdy se nálezce o vzniku svého nároku dozvěděl nebo dozvědět měl a mohl.